

Што се пак тиче фактографије, чини нам се да ни ту Стругар није изневијерио очекивања.

Стругарев је реферат у својој оригиналности истовремено и интересантан, и занимљив и значајан, како по својој разборитости, лијепом изразу и изнијансираним констатацијама, оцјенама и закључцима, тако и по извјесним својим тезама и новим поставкама, а његовим објављивањем у овом броју *Историјских записа* пружа се могућност и оним читаоцима који нијесу били на конгресу да о њему донесу свој суд.

Рад у секцијама одвијао се према утврђеном плану. Прву секцију карактерисао је мали број саопштења, другу и трећу висок научни ниво, а четврту велики број референата из реда млађих научних радника. Иначе, за све секције се може рећи да су биле на потребном научном нивоу. Рад у секцијама обиловао је како значајним саопштењима тако и врло живим дискусијама. У томе су предњачиле трећа и четврта секција, које су имале и највећи број саопштења, што се све објашњава великим интересовањем и историчара научника и просвјетних радника за нашу нову и најновију историју.

Друштво историчара Црне Горе на конгресу је било заступљено са

пет кореферата. У трећој секцији прочитани су кореферати: *Препород у Боки 1861. године* (Славко Миљушковић) и *Односи Србије и Црне Горе крајем 19. вијека* (Новак Рајнатовић), а у четвртој: *Народноослободилачки фронт у Црној Гори* (Радоје Пајовић), *О лијевим грешкама КПЈ у Црној Гори 1941—1942. године* (Ђуро Вујовић) и *Народноослободилачки покрет у Црној Гори и II засједање АВНОЈ-а* (Зоран Лакић). Кореферат *Сукоб интереса Црне Горе и Србије око Херцеговине 1860—1878. године* није читан, јер се његов аутор у то вријеме налазио на специјализацији у иностранству (Радоман Јовановић).

Као што се види, конгрес је био посвећен искључиво научним проблемима, а о настави историје, према одлуци Извршног одбора Савеза друштава историчара Југославије, биће ријечи на посебном савјетовању, чије су припреме у току.

На завршној пленарној сједници одлучено је да се V конгрес одржи у организацији Друштва историчара СР Македоније.

По завршетку конгреса за његове учеснике организована је екскурзија у правцу Мостара и Чапљине.

Р. Пајовић

СКУПШТИНА ДРУШТВА ИСТОРИЧАРА ЦРНЕ ГОРЕ

У Титограду је 6. новембра 1965. године одржана редовна Скупштина Друштва историчара Црне Горе, посвећена двадесетогодишњици социјалистичке Југославије.

Поред делегата, Скупштини су присуствовали: Михаило-Бебо Брајовић, предсједник Културно-просвјетног вијећа Скупштине СР Црне Горе, Живко Жижкић, члан Извршног одбора Главног одбора ССРН Црне Горе, Владо Божовић, предсједник Савеза удружења бораца НОР-а Црне Горе, Петар Ракочевичи, секретар Републичког секретаријата за просвјету, културу и науку, и Ђорђе Рашовић, пред-

сједник Друштва за српскохрватски језик и књижевност Црне Горе; као и више наставника историје из готово свих мјеста Црне Горе.

Послије читања поздравних телеграма и избора радних тијела, Скупштина је отпочела рад уводном ријечју др Ђока Пејовића, предсједника Друштва. Он је говорио о задацима организације у вези с унапређивањем наставе историје у школама и радом на историјској науци у Црној Гори. Затим је Радоје Пајовић, сарадник Историјског института СР Црне Горе, прочитао реферат *Народно-*

ослободилачки фронт Црне Горе (објављен у овом броју часописа).

У реферату *Мјесто и улога историје у систему образовања ученика* Вукашин Радоњић, савјетник у Републичком заводу за унапређивање школства, анализирао је наставу историје у школама кроз наставне планове, програме, уџбенике и наставну праксу. Анализирајући мјесто историје у наставним плановима појединих школа, дошао је до закључка да је фонд часова предвиђен за савлађивање програма недовољан чак и у друштвено-језичком смјеру гимназија, пдје је стање најповољније. На основу увида у наставне програме појединих република, констатовао је да су они много различити, како по заступљености опште и националне историје тако и по мјесту које дају историји појединих југословенских народа. Посебно су непотпуни програми за средње стручне школе; што је и разумљиво када се има у виду број часова предвиђен за савлађивање читавог програма. Овакви програми утичу на планирање наставе, снагажење наставника у одмјеравању обима наставних јединица, на писање уџбеника и, што је најважније, на недовољно образовање и васпитање ученика.

Говорећи о уџбеницима као наставном средству, референт је указао на чињеницу да су писци уџбеника ограничени оквирима наставних планова и програма, па је онда разумљиво што су у њима различито обрађена питања опште, југословенске и националне историје.

У вези с наставном праксом референт је истакао да не можемо бити задовољни оним што се историјом као предметом постиже у школама. То долази из разлога што је предмет нестручно заступљен у многим основним школама; што се не примјењују савремена наставна средства; што кадрове школе, посебно факултети, не припремају довољно будуће васпитаче за педагошко-методска питања своје струке; што се наставници по доласку у школе препуштају самим себи и што не показују до-

вољно интересовања за лично усавршавање. Незаинтересованост ученика за историју и извјесна апатија зависи у првом реду од личности наставника и његовог стручног и педагошког феномеа.

На крају, референт је закључио да би за подизање угледа историје као предмета требало одредити потребну праћу из опште и националне историје и према њеном обиму прописати потребан број часова, израдити концепцију новог наставног програма, написати савремене прегледне уџбенике и организовано прићи педагошко-методском усавршавању наставника.

У свом реферату *Настава историје НОБ у школама* Мило Стругар, савјетник у Републичком заводу за унапређивање школства, нагласио је да обрада овог периода има посебан значај у развијању југословенског патриотизма и јачању братства и јединства наших народа. Анализирајући наставу и уџбенике, дошао је до закључка да се из године у годину постижу све бољи резултати. Међутим, у неким школама, обично на селу, гдје настава није стручно заступљена и гдје се мање употребљавају савремена наставна средства, као и у средњим стручним школама, због малог броја предвиђених часова за обраду градива и застарјелих уџбеника — не постиже се задовољавајући успјех. Има још појава да неки наставници, ослањајући се на застарјеле уџбенике, предају историју НОР по офанзивама, што код ученика ствара погрешну представу о току и развоју НОБ. Наставници не посвећују довољно пажње периоду између два рата и послеријатном периоду, па ученицима многе ствари остају нејасне.

Указујући на повећано интересовање ученика за овај период и на рад ученика кроз активне младих историчара, референт је препоручио веће коришћење савремених очигледних средстава, пригодне литературе и изворне грађе, затим обиласке музеја револуције, што ће уз стално индиви-

дуално изграђивање наставника и њихово пуно уношење у наставу доприносијети постизању још већих резултата.

У веома живој дискусији по рефератима учествовали су: Славко Бојанић, Јован Ђонових, Милан Ивановић, Томислав Жугић, Драгиша Рашовић, Душан Лаушевић, др Ђоко Пејовић и Петар Ракочевић.

Већина дискутаната се сагласила у томе да би у постојећим плановима и програмима требало нешто мијењати, посебно када је ријеч о средњим стручним школама. Напоменуто је да се планови и програми раде кабинетски и, често, на брзину, те није ни чудо што се у пракси покажу многе мањкавости. Да би се то у будуће избјегло, предлаже се студиознија израда нацрта наставних планова и програма, по могућности општејугословенских, који би се усвојили тек после јавне дискусије у којој би се могла чути и уважити ријеч људи из праксе.

Дискусија је показала да је малокоји уџбеник потпуно усвојен у школама и да су ученици често принуђени да за исти разред користе по два-три различита уџбеника, што свакако представља тешкоћу и за ученике и за наставнике. По мишљењу **дискутаната**, уџбеници су такви због тога што програми ограничавају писце уџбеника и што уџбенике обично пишу људи изван праксе — универзитетски професори. Учесници у дискусији су са задовољством констатовали да су уџбеници за III и IV разред гимназије радо прихваћени у школама. Наставници гимназија су предложили да се број часова у природно-математичком смјеру повећа.

Пошто је констатовано да успешна обрада наставе историје и

интересовање ученика за историју као предмет зависи у првом реду од личности наставника и његове стручне и педагошке спреме, препоручено је да наставници посвете много више пажње личном усавршавању, брижљивије припремању часова, већем коришћењу савремених очигледних средстава у настави и да више помажу почетницима у настави.

У даљој дискусији указано је на потребу да се секције организационо среде и да више раде на извршењу својих задатака, као и на потребу да Друштво и сви његови чланови прате и помажу рад Историјског института и *Историјски записи*.

Скупштина је усвојила извјештај о двогодишњем раду и извјештај о финансијском пословању Друштва. Усвојена су и нова правила Друштва, с тим што ће их Извршни одбор ускладити са датим примједбама. Скупштина је усвојила и предлог Душана Лаушевића да се при Извршном одбору формира група која би се посебно бавила проблемом наставе историје. Такође је усвојен предлог да мјесечна чланарина у будуће износи 50 динара, од чега 25% припада Друштву.

На крају је Скупштина дала разрјешницу старој Управи, а на предлог Кандидационе комисије изабрала нови Извршни одбор, у саставу: Радоје Пајовић, председник, Зарија Калезић, потпредседник, Славко Станишић, секретар, Бранко Бабић, Гојко Вукмановић, Јован Ђонових, Луцај Љуца, Драгомир Петрић и Петар Т. Ракочевић — чланови.

У Надзорни одбор су изабрани: Драгиша Рашовић, Петар Ненезић и Вукашин Табаћ.

С. Станишић

ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ ДРУШТВА ИСТОРИЧАРА ЦРНЕ ГОРЕ

У двогодишњем периоду од протекле скупштине Друштво је настојало да своју активност усклади са садржином и циљевима цјелокупног нашег друштвено-поли-

тичког система. Развијајући своју дјелатност преко чланова и секција, Друштво је дало свој допринос образовању, васпитању и идејном уздизању омладине, припад-